

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
seminarju (Knaben-
seminar.)

Deložniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natane enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Osemletno šolanje pa mariborski mestni zastop.

Kmeti ljudje iz vseh dežel in krajev prosijo, naj se jim polajšajo šolska bremena, zlasti Sletno šolanje skreči v 6letno tako, da ne bodo starši več kaznovani, ako 13 in 14letnega otroka v potrebi doma pridržijo. Mnogi poslanci so pred volitvami morali obečati, da se bodo potegnili za polajšanje, sicer bi ne bili izvoljeni. Eden izmed takih polajšancev je tudi nemški konservativec, g. Lienbacher, ki je bil v Salcburškem izvoljen. Ta gospod je pretečeni mesec v državnem zboru nasvetoval: „nova šolska postava od 14. maja 1869 (zlasti § 75 ondi, kjer je obveljal tako, da se je Sletno šolanje uvedlo) se naj tako prenaredi, da bodo starši dolžni 6 let otroke v vsakdnevno šolo pošiljati, 7. in 8. leto pa jih naj dajejo v ponavljajoče ali nadaljevalne šole (nedeljske šole); iz šole stopiti sme učenec le, ako se je naučil dovoljno krščanskega nauka, brati, pisati in računati. Število učiteljev se nima določevati po številu učencev 7. in 8. šolskega leta. Vendar v vsem tem zadnje besedo ima deželni zbor, ki razmere in potrebe svoje dežele najbolje pozna“. Tako se glasi g. Lienbacherjev nasvet. Zoper njega je sedaj pri liberalcih, zlasti nemških, povsod ogenj v strehi. Skoraj iz vseh mest in trgov pošiljajo prošnje zoper predruženje, t. j. polajšanje šolske postave dunajskemu državnemu zboru. No in tem pridružilo se je tudi mesto Maribor, potem, ko je Gradec, Radgona, Celje in Ptuj že svojo prošnjo bil spozil.

Dne 1. aprila t. l. je 12 mestnih zastopnikov po županu g. dr. Reiserji dalo predčitati nujni predlog zastran prošnje do državnega zbora, naj bi ta nikakor ne privolil v nobeno predruženje Sletnega šolanja, v nobeno preuredbo ali polajžbo nove šolske postave. Iz večletne skušnje znamo, da so mariborski zastopniki od prvega do zadnjega čisti liberalci, kakor bi jih bili golobje prebrali. Zato smo se nadejali, da bode stavljeni nujni predlog meni nič tebi nič sprejet jednoglasno. Ali drugače je prišlo. Potreba polajšati šolska bre-

mena, vsaj na kmetih, je tako očitna in jasna, da jo celó misleči in modri liberalci sami sprevidajo in da se njej le nepoboljšljiva nemško-liberalna in ustavaška trmoglavost upira. Prvi je se zglasil zoper predlog, čuda velika, g. Janez Girstmajer starejši rekoč: „da prošnje ni treba, ki je itak zakasnjena, ker so že vsa druga mesta in trgi štajerski svoje prošnje odposlali“. Še krepkeje ustavljal je se g. baron M. Rast, ki je v daljšem in dobro premišljenem govoru poudarjal potrebo, da se šolska postava prenaredi in polajša. Kajti rekel je, nikakor ne kaže Sletno šolanje jednako za vse dežele, za vse prebivalstvo, t. j. za kmete ravno tako, kakor za meščane. Kar je tem ugodno, to je onim pretežavno. Minister nauka je to sam spoznal in dovolil mnogo polajšanja raznim kmetiskim srenjam. Kar pa celo minister kot potrebno pripozna, to se naj tudi postavno določi, da se vsakemu samovolju v okom pride. Zato se govornik sklada z nasvetom poslanca g. Lienbacherja v državnem zboru in je zoper to, da bi mesto Maribor odposlalo onemu nasvetu protivno prošnjo“. Tem pametnim besedam nasproti je pač g. dr. Lorber puste otrobe vezal. Rekel je, „prošnjo treba odposlati in tako pomagati, da propade g. Lienbacherjev predlog. Kajti za njim stojijo strašni česki poslanci: Klam-Martinez, Rieger, česki škofje, katerim ni mar (?) za odgojo otrok, ampak le, da bi „verfassungen“ prestreljali“. No, ti ljuba „verfassung“, če bi ona res tako slaba bila, da še niti majhne polajžbe šolskih bremen pri ubogih in z mnogovrstnimi davki preobloženih kmetiskih ljudeh nebi mogla prebiti, potem nje tudi g. dr. Lorber in tovarši nebi obranili. Naposled so mestni gospodje z večino glasov sklenoli prošnjo odposlati in se torej javno zglasili zoper vsako polajšanje šolskih bremen. Za prošnjo so glasovali gospodje: advokat dr. Duchatsch, Peternel, Simon Wolf, Pfriemer, Wohlschlager, gimnaz. ravnatelj Gutscher, realk. ravnatelj Frank, Stampf, inženir Wiesinger, Marko, advokat dr. Lorber, Hartmann, Holzer, notar Bitterl in K. Flucher, proti pa g. baron M. Rast in g. Jan. Girstmajer

starši. Več mestnih gospodov pa nalašč ni bilo navzočih, kar je tudi pomenljivo.

Civilni zakon nasprotuje zakramentu sv. zakona.

II. S tem pa zakon krščanski še ni prav popolen. Zakon je dobil višo nalogo, ko prej; ni več samo ustanovljen za pomnoženje človeškega rodu, ampak za pomnoženje pravovernih kristijanov, „sodržavljanov svetnikov Božjih.“ Efez. II. 19. Tako naj bi se izrežalo človečanstvo „za češčenje Boga in odrešnika Kristusa.“ Nadalje so se natanko določile pravice in dolžnosti možu in ženi. Vedno morata namreč pred očmi imeti, da sta si dolžna pristrčno ljubezen, vedno zvestobo in medsebojno podporo. Mož je glava rodovine, glava žene; ker pa je žena meso od njegovega mesa, mu je pokorna le kot družnica, ne pa kot dekla, tako, da s svojo pokorščino ne zgubi nič na časti in dostojnosti. Pa tako v moži, ki ukazuje, kakor v ženi, ki uboga, mora bivati Božja ljubezen, ker mož predstavlja Kristusa in žena Cerkev. „Mož je glava žene, kakor Kristus glava Cerkve; kakor je Cerkev Kristusu pokorna, tako naj bodo žene možem pokorne v vseh rečeh.“ Efez. V. 23. 24. Otroci so pa po vesti zavezani, staršem biti pokorni in jih spoštovati; staršem pa se šteje v čednost, da za svoje otroke skrbé in jih izgojé. „Vi očetje“ pravi sv. Pavel „izgojite svoje otroke s podučevanjem in svarenjem Gospodovim.“ Iz tega je razvidno, da so dolžnosti zakonskih mnogoštevilne in težke. Pa milost (gnada) sv. zakramenta jim to olajša.

Ko je Kristus sv. zakon tako ponovil in tako odlično posvetil, izročil je vso oblast nad njim sv. Cerkvi. Ona je tudi vedno in povsod vladala sv. zakon kristijanov, tako, da je bilo vsem očitno: da je ta oblast le njena, in da je ni dobila od ljudi, ampak iz nebes. Znano je, koliko si je sv. Cerkev prizadevala, da ohrani sv. zakonu svetost in popolnost. Znano je, kako je cerkveni zbor v Jeruzalemu karal razuzdano ljubezen, kako je sv. apostol Pavel nekega meščana v Korintu zavoljo kryne nečasti obsodil, kako je sv. Cerkev vedno pogumno odbijala napade na sv. krščanski zakon, n. pr. napade gnostikarjev, manihejcev, montanistov v prvih časih kristijanstva, potem napade mormonov, simonistov, falansterijan-cev in komunistov v naših dneh. Naredila se je edinostna zakonska postava za vse brez razločka; razloček med svobodnimi in sužnji se je odpravil; pravice moža in žene so se uravnale, kajti sv. Jeronim pravi: Kar je ženi prepovedano, to pri nas tudi možu ni dovoljeno, poslužna sta si pod enakimi pogoji.“ Iz enake ljubezni in enakih dolžnosti so rastle enake pravice. Čast žene se je izrekla in branila; možu je se prepovedalo ženo umoriti zavoljo zakonoloma, ali pa iz nečiste strasti nezvestemu postati. Tudi to je velika pridobitev,

da so se omejile pravice očeta do otrok, in da jim ne sme braniti, da v sv. zakon stopijo; dalje, da so se prepovedali zakoni med zlahtniki, ker s tem se je povikšala čeznaravna ljubezen: branili so se tudi zakoni zoper zmoto, silo in zvižajo: zakonski zvezi se je dala sramožljivost, osebi varnost, zakonu dostojnost, veri nedotakljivost. Sv. Cerkev je obdala te Božje naredbe s tako močjo in s tako previdnimi postavami, da mora vsak nepristranski razvideti, da je sv. Cerkev tudi v tem najboljša hraniteljica človeškega rodu; da je njena modrost vedno premagala dirajoči čas, krivico ljudi in neštevilne premembe držav.

Po prizadevanji hudega duha pa nikoli ne manjka ljudi, ki zametnjejo vse dobre odrešenja, in tako zaničujejo prenovitev sv. zakona. V prejšnjih časih so napadali sv. zakon v posameznih točkah; dandanašnji čas pa hočejo kar ves sv. zakon vničiti, čeravno je tako popolen postal v vseh zadevah. Vzrok tej prikazni leži v tem, ker so ljudje zmoteni po krivih filozofih in ker je tak duh med njimi, da jim nobena reč ni tako zoperna, kakor vdanost in pokorščina. Z vso silo delajo na to, da bi posamni, in rodovine in ves človeški rod zaničevali Božjo nadvlado. Ker je pa začetek rodovine v zakonu, zato ti ljudje ne trpé, da bi bil zakon sv. Cerkvi podvržen, prizadevajo si nasprotno, vzeti zakonu vsako svetost in potisniti ga med posvetne reči, o katerih ukazuje država. Zato hočejo vso oblast čez zakone vladarjem izročiti, sv. Cerkvi pa jo popolnem vzeti; pravijo, če je sv. Cerkva o tem kedaj kako pravico imela, da si jo je sama prilastila nepostavno ali z dovoljenjem vladarjev. Zdaj pa, pravijo, je čas, da vladarji to svojo pravico nazaj vzamejo. Iz tega izvira civilni zakon in tiste postavbe o zadržkih poroke in uradne sodbe o zakonskih pogodbah. Ognjevitó in strastno se jemljejo sv. katoliški Cerkvi vse pravice, zapovedovati in določevati o sv. zakonu, in ne jemlje se ozir ne na njeno Božjo oblast, ne na njene modre določbe, ki so narodom, ko so krščansko vero sprejeli, toliko časa ugajale.

Naturalisti pa, ki imajo državno vsemogočnost za Boga in s tem veliko zmešnjav delajo, se vendar močno motijo. Ker je sv. zakon od Boga postavljen, in tako rekoč podoba Kristusovega rojstva, zato ima nekaj svetega na sebi, kar ni prišlo od zunaj, ampak že leži v njegovi naravi, in dostojnosti, ki jo ima po naravi, ni dobil zakon od ljudi. Zato sta izrekla naša prednika Inocencij III. in Honorij III., da je zakon nekaj svetega tako pri kristijanih, kakor pri nevercih. Sklicujemo se na zgodovinske ostanke prejšnjih časov, na navade in naprave onih narodov, ki so se v omiki više povzpeli in ki so imeli čut za pravico. Vsem tem narodom je bila dognana reč, da je zakon neka sveta, z vero v zvezi stoječa reč. Zato so bili z ženitovanjem združeni verski običaji, ki so jih duhovniki opravljali. Celo do ne-